

Tóth János - Szép András

50 éve nyílt meg a „legek” múzeuma a Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum Zalaegerszegen

A magyar olajipar tárgyi, írásos és képi emlékeinek megőrzésére az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt (OKGT) 1969. szeptember 27-én létrehozta a Dunántúli Olajipari Múzeumot Zalaegerszegen.

1971 márciusától az intézmény Magyar Olajipari Múzeum (MOIM) néven működött tovább. 1991-től a Kőolaj- és Földgázbányászati Kutató Laboratórium (OGIL), majd a Magyar Szénhidrogénipari Kutató- Fejlesztő Intézet (SZKFI) keretében tevékenykedett. Az adózási törvények, az olaj- és gázipar átalakulása miatt az Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt, a Budapest Bank Rt. és a Magyar Szénhidrogénipari Kutató- Fejlesztő Intézet létrehozta a Magyar Olajipari Múzeum Alapítványt. (A múzeumnak működési engedélye, az alapítványnak alapító okirata van.)

A múzeum gyűjteményei gyarapodásának, kiállításainak, kiadványainak, szélesedő kapcsolatainak köszönhetően a 2013. március 26-án kelt Működési Engedély a Kárpát- medencére kiterjedő gyűjtőterületen már az „Országos szakmúzeum” besorolású Magyar Olaj- és Gázipari Múzeum (MOGIM) nevet rögzíti. A MOGIM Magyarország második legjelentősebb technikai múzeuma - az első a Magyar Műszaki- és Közlekedési Múzeum - és Európa második legjelentősebb szénhidrogén ipari múzeuma, a Lengyel Olajipari Múzeum mögött.

Szabadtéren elsősorban a szénhidrogének kutatásához, a kőolajkutatás fúrásához szükséges, a kőolaj- és földgáztermeléssel, továbbá a szénhidrogének feldolgozásával kapcsolatos, nagyobb méretű berendezések láthatók. A kutatási munkákhoz kötődik a sekélyfúró berendezés és a geofizikai mérőkocsik. A kőolajkútfúrás fúróberendezések, fúrómotorok, csigaszorok, kitorésgátlók, öblítőfejek, görgős fúrók és különböző szerszámok képviselik. Ezek közül a Rotary-1 (R-1) jelű fúróberendezés Ganz gyártmányú fúrotornya a Múzeum jelképévé vált, és a „nyugatnémet” Salzgitter „Gulliver” fúróárboc (R-40), valamint a - legújabb - az R-61 berendezés fúrotornyai már messziről látszanak. Lyukbefejező és kútjavító munkálatokat végző berendezéseket is találunk. Külön kiállítási rész a fúrás adatgyűjtő egység élethűen berendezett konténera és a hozzá tartozó eszközök.

1969.09.27. A Dunántúli Olajipari Múzeum megnyitása

1982. Az ötszázézeredik látogató köszöntése Czúgh Dezső alkotásával

1984.10.15. A Múzeum 15 éves, Csarnok-1 emléktábla

Szoborpark avató

1991.10.25. Papp Simon és felesége újratemetése

Sulzer dieselmotor és szivattyú

A kőolaj- és földgáztermelő, -szállító berendezések, az eszközök közül mélyszivattyú- himbákat, kútfej -szerelvényeket, szeparátort, gázátadó állomásokat, földgázkompresszorokat, valamint a kőolajat a finomítókba szállító távvezeték első szivattyúállomását tekinthetik meg az érdeklődők.

A Sulzer szivattyúházban az egyik kiállítás a mai magyarországi olaj- és gázszállítás kezdeteinek állít emléket, míg a másik egy turbóexpandert mutat be, ami a Fővárosi Gázművek ajándéka. Szerény kiállítás mutatja be a történelmi Magyarországon kezdődött kőolaj-finomítás történetét.

A feldolgozóipart a szabadtéri részen szűrőprések, gépszírgyártó eszközök, hőcserélők, kazánok, szivattyúk, továbbá a termékeket vagonokba, tartálykocsikba töltő, úgynevezett „töltőpipák” képviselik.

A kompresszorház mellett látható a feldolgozáshoz műszakilag is kapcsolódó „Bázakerettyei Gazolintelep” technológiai eszközsora.

Külön egységet képez a szabadtéri kiállítás délnyugati sarkában a Lajosmizséről elszállított, a vízbányászatban használt műszaki eszközökből álló kiállítás, amely 1999. szeptember 9-én nyílt meg.

Ehhez kapcsolódik a „Zsigmondy Vilmos és Zsigmondy Béla a magyar vízkutatás úttörői” című állandó kiállítás a kiállítócsarnokban, amely e két nagyszerű mérnökember életművét mutatja be. A csarnok másik állandó kiállítása a Kárpát-medence ásványait didaktikus szándékkal tárja a látogatók elé.

Ebben a csarnokban kapnak helyet a Múzeum időszaki kiállításai és a 2013. óta működő Papp Simon Népfőiskola Tagozat rendezvényei.

A másik csarnokban mutatjuk be a szénhidrogénipar sokrétűségét, munkafolyamatait, tevékenységének eredményét folyamatábrák, fotók, grafikonok, makettek, terepasztal és több jellegzetes tárgy, berendezés segítségével. A csarnok baloldali falán folyamatábra mutatja a szénhidrogének kutatását, termelését, feldolgozását a felhasználásig. Alatta a vitrinsorban kőolaj- és termékminták, fúrómagok, kisebb tárgyak teszik szemléletesebbé az ábrázoltakat. Ugyanezt a célt szolgálják a teremben elhelyezett makettek, működő modellek és a kőolajmezőt ábrázoló terepasztal is. A kiállítás meghatározó tárgyai az 1930-as évek zalai olajkutatásában is jelentős szerepet játszó Eötvös-inga és a Fauck-féle ütve működő fúróberendezés makettje.

A szoborparkban a magyar szénhidrogénipar nagyjai kaptak helyet. Megtalálhatók Alliquander Ödön, Bencze László, Born Ignác, Böckh Hugó, Buda Ernő, Falk Richárd, Gráf László, Gyulay Zoltán,

Hága László, Jesch Aladár, Kántás Károly, Kertai György, Papp Simon, Péceli Béla, Szilas A. Pál, Vajta László, Varga József, Vámos Endre szobrai.

A Nemzeti Örökség Intézete (NÖRI) 2018-ban a Nemzeti Sírkert részévé nyilvánította (HÉ 2018/49 számon) Dr. Papp Simon sírhelyét a Múzeumban, mely a geológus bronz mellszobrát tartó posztamens lábánál található.

Nagy olajipari összefogással, cégek támogatásával 2016. június

21-én Veres András szombathelyi püspök szentelte fel a csodálatos Szent Borbála szobrot, Gáspár Géza szobrászművész alkotását. Hasonló összefogással és támogatással 2016 novemberében állítottuk fel az R-61 jelű fúróberendezés fúrótornyát.

A Magyar Olaj- és Gázipari Múzeumnak három kiállítása van más helyszíneken. A legjelentősebb Bázakerettyén, a BT-2 gyűjtőállomáson található „Képek a dunántúli kőolajbányászat múltjából” címmel.

Itt látható a Buda Ernő emlékszoba is.

Az FGSZ Földgázszállító Zrt. Vecsési Területi Központjában 1995-ben nyílt meg a kőolaj- és földgázszállítás műszaki emlékeit reprezentáló kiállítás, amely épp felújítás alatt áll.

A lovászi LT-3 tankállomáson a jövőben szeretnénk kialakítani ipartörténeti bemutató helyet az eredeti objektumok restaurálása után.

A Múzeum több mint 60 db ipar- és bányásattörténeti témájú könyvet, füzetet jelentetett meg. Kiemelkedők a Horváth Róbert, majd Galánfi Csaba által készített riportkötetek, melyekben 117 vezető szakember mondta el életútját, ipari tevékenységét. Dr. Laklia Tibor öt könyv szerzője. Réthy Károly és Tóth János szerzőpáros harmadik kötete jelenik meg 2019-ben, az előbbieket a nemesérbányászat, sóbányászat, az utóbbi szénhidrogén bányászat témakörben.

A MOGIM kölcsönösen előnyös kapcsolatokat ápol nemzetközi szervezetekkel, többek között az Európai Olajipari Múzeumok Hálózatával, a Közép-Európai Ipari Örökség- és Vaskultúra Útja Egyesülettel, a Közép-Európai Műszaki Múzeumok Uniójával. (A megszűnt Ipari Örökség Egyesület munkáját lényegében a Vaskultúra Útja Egyesület folytatja).

A Múzeum tagja a Fúrás Vállalkozók Nemzetközi Szövetségének, melynek honlapján is szerepel. A dolgozók tagjai- tisztségviselői - a kapcsolódó hazai szakmai szervezeteknek is.

A gyűjtemények gazdag tárháza, esetenként egyedüli forrása a kárpát-medencei szénhidrogénipar és vízbányászat történetének.

Az Archívum, azaz ipar-, technika- és tudománytörténeti dokumentum-gyűjtemény a XIX. század végétől napjainkig terjedő időszakból őriz 1000 iratfolyóméter írásos anyagot. Az irathagyatékok és személyi irattárak mellett vállalatok, intézmények, szervezetek vegyes iratai is megtalálhatók a bővülő gyűjteményben. A legjelentősebb fondok: Papp Simon, Gyulay Zoltán, Gráf László, Varga József, Szilas A. Pál, Alliquander Ödön, Buda Ernő, Dank Viktor, HOS Ltd., Shell, MAORT, MASZOLAJ, CSKV, KFV, KVV, BDSZ.

A Múzeum és az iparág működésével, a gyűjteményekkel kapcsolatos írott - nem levéltári jellegű - dokumentumokból álló gyűjteménye az Adattár, amely 1742 tétel (40643 oldal) adattári jellegű anyagot tartalmaz.

A Történeti gyűjtemény történeti értékkel bíró tárgyakat és

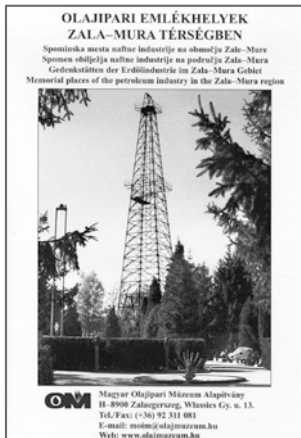
1986. Készül a Kompresszorház

2013.11.22. A Papp Simon Népfőiskola Tagozat megnyitása

2011.09.29. Dr. Gráf László szobrát avatja
Dr. Dank Viktor

2003. Olajipari emlékhelyek Zala-Mura térségben térkép címlap

2006.09.14. MOL-INA szerződés aláírása a Múzeumban

2008.10.10-12. Európai olajipari múzeumok vezetőinek értekezlete

dokumentumokat őrző komplex anyag, amelyben többek közt igazolványok, jelvények, kitüntetések és oklevelek vannak.

A Műszaki emlékgyűjtemény a XIX. század végétől napjainkig reprezentálja a szénhidrogénipar valamennyi ágazatának berendezéseit, gépeit, eszközeit. A gyűjtemény anyagában fűróberendezések, kőolajipari gépek, szerszámok, a XIX. század gázlámpái, a századelő benzintöltő kútoszlopai, benzintároló kannái, az első gázzal üzemeltetett járművek reduktorai, laboratóriumi berendezések és számos, ma már nem használt gép, tárgy található.

A Fotó-, film- és videó-tár, közel 100 ezer darab fekete-fehér és színes negatívot, diapozitívot, továbbá archív pozitív képeket őriz. Több hagyaték alkotja a gyűjtemény törzanyagát. Közülük kiemelkedő Papp Simon fénykép-gyűjteménye, valamint Papp Károly egyetemi tanár századforduló időszakából származó üveglemez-negatívjai.

A Képző- és iparművészeti gyűjtemény a szénhidrogénipar valamely területét, munkafolyamatát ábrázoló képző- és iparművészeti alkotásokat őriz. A MOGIM őrizi az ország legjelentősebb Szent Borbála (a bányászok, kohászok, stb. védőszentje)- gyűjteményét. Itt található több ritka érem és plakett, köztük a legrégebbi alumínium-érem 1894-ből.

A mintegy 20 ezer kötetes Könyvtárban többségében a XIX. század közepétől napjainkig megjelent

- szénhidrogén-iparral, történelemmel kapcsolatos - könyvek, kiadványok és folyóiratok találhatóak.

A világ több országából származó olajipari témájú bélyegek, képeslapok, levelek és egyéb filatéliai ritkaságok gyűjteménye a Bélyeg- és parafilatéliai gyűjtemény.

A Természettudományi gyűjtemény főleg a Kárpát-medence jellegzetes kőzeteit, ásványait (köztük több ritkaságot), kőületeket, továbbá fúrások által felszínre hozott kőzeteket, ún. fűrómagokat tartalmazó gyűjtemény.

A Zsigmondy Vilmos vízbányászat-történelmi gyűjtemény a Vízkutató- és Fúró Vállalat (VIKUV)

által alapított, Zsigmondy Vilmos és unokaöccse, Zsigmondy Béla munkásságának és életművének emléket állító gyűjtemény jogutódja. 1993-ban került a Múzeumba, a gyűjtési terület kibővült a magyarországi vízbányászat és földhőbányászat történetével. A gyűjteménynek könyvtári, levéltári, fotó és műszaki tárgyú anyaga is van.

A kétfévente kiírt Történelmi Pályázat értékes ipartörténelmi, üzemtörténelmi, gazdaságtörténelmi, életrajzi anyaggal gazdagítja a gyűjteményt.

„Legek” a múzeumban:

- 3 db, közel 50 méter magas fúrótorony, illetve fúróberendezés
- A szénhidrogén-kútkitörések relikviái (10 db),
- Európa legrégebbi bányász türelem-üvege (1737),
- Magyarország legrégebbi bányász zászlója (1759) és bányász egyenruhája (XIX. sz. vége),
- Legszebb, életnagyságú Szent Borbála szobor, az ország legnagyobb Szent Borbála gyűjteménye,
- 6 példány a világ legkisebb könyvéből (2x2 mm) és a legszámosabb miniatűrkönyv gyűjtemény (közel 2000 db),
- Legrégebbi alumínium érem (1894),
- Papp Simon NÖRI által védett nemzeti sírhelye a szobortalapzat alatt,
- A MOGIM a Zala megyei Értéktár része,
- Több gép, eszköz, olajipar-történeti relikvia, amelyek Magyarországon, Európában csak a Magyar Olaj- és Gázipari Múzeumban találhatóak.

Múzeumigazgatók:

- Horváth László (1969-1970)
- Tóth Ferenc (1970-1985)
- Tóth János (1985-2019)

MOGIM
szabadtéri műszaki
emlékkiállítás
részlete, előtérben a
szoborpark